

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหนองงูงไทยวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามระยะเวลาการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

ระยะที่ 2 ศึกษาการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหนองงูงไทยวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. แจกแบบบันทึกพฤติกรรมสภาพปัจจุบันปัญหาด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและแบบสอบถามพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 ให้ผู้ร่วมวิจัยประเมินและเก็บแบบบันทึกและแบบสอบถามในวันที่ 20 พฤษภาคม 2554

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ จากการการประเมินแบบสอบถามพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน มาวิเคราะห์และสรุปผลปรากฏผลดังตารางที่ 5-6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนต่อตนเอง

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ปล่อยชายเสื้อ	1.66	0.50	น้อย
2.	ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียน กำหนดไว้	1.88	0.60	น้อย
3.	ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าอย่างเป็น ระเบียบเรียบร้อย	1.88	0.78	น้อย
4.	แต่งกายตามวัน เวลาที่กำหนด	1.88	0.60	น้อย
5.	การรักษาร่างกายสะอาดปราศจากคราบขี้โคล	1.77	0.66	น้อย
6.	การรักษาเล็บมือและเล็บเท้าสั้นสะอาดอยู่เสมอ	1.77	0.44	น้อย
7.	การรักษาเสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ	1.55	0.52	น้อย
8.	ล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร	2.11	0.33	น้อย
9.	มีความเอาใจใส่และกระตือรือร้นในการเข้าแถว	1.88	0.78	น้อย
10.	การเข้าแถวเป็นระเบียบ ไม่หยอกล้อกัน	1.77	0.83	น้อย
11.	การรู้จักเข้าแถวรับของตามลำดับก่อนหลัง	1.66	0.50	น้อย
12.	รู้จักเคารพสิทธิโดยไม่แซงคิวผู้อื่น	1.88	0.78	น้อย
โดยรวม		1.81	0.61	น้อย

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม มีพฤติกรรมที่แสดงออก ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.81$) เมื่อพิจารณาเป็นราย พฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อย 3 ลำดับแรกคือการรักษา ความสะอาดของเสื้อผ้า ($\bar{X} = 1.55$) การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนไม่ปล่อย ชายเสื้อออกนอกกางเกง การรู้จักเข้าแถวรับของตามลำดับก่อนหลัง ($\bar{X} = 1.66$) การรักษา ร่างกายสะอาดปราศจากขี้โคล การรักษาเล็บมือและเล็บเท้าสั้นสะอาดอยู่เสมอ การเข้าแถว เป็นระเบียบ ไม่หยอกล้อกัน ($\bar{X} = 1.77$)

ตารางที่ 6 ผลแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนต่อสังคม

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน	1.66	0.86	น้อย
2.	การทิ้งขยะให้ถูกที่	1.44	0.52	น้อย
3.	การช่วยกันรักษาทรัพย์สินบัติของโรงเรียน	1.88	0.78	น้อย
4.	รู้จักใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆของทางโรงเรียนด้วยความระมัดระวังและรู้คุณค่า	2.33	0.50	น้อย
5.	การทำความสะอาดห้องเรียนตามเวรประจำวัน	1.77	0.83	น้อย
6.	การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	2.00	0.50	น้อย
7.	การรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้	2.66	0.50	น้อย
8.	โต๊ะ เก้าอี้ เรียงแถวเป็นระเบียบอยู่เสมอ	2.22	0.44	น้อย
โดยรวม		2.00	0.61	น้อย

จากตารางที่ 6 พบว่า พบว่า นักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมามีค่าเฉลี่ยน้อย 3 ลำดับแรกคือ การทิ้งขยะให้ถูกที่ ($\bar{X}=1.44$) การช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ($\bar{X}=1.66$) การทำความสะอาดห้องเรียนทำเวรประจำวัน ($\bar{X}=1.77$)

2. ประชุมกับผู้ร่วมวิจัย

1. ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารเพื่อดำเนินการประชุมในวันที่ 22 พฤษภาคม 2554 เริ่มเวลา 13.30 น.-16.30 น. ที่ห้องประชุม โรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเป็นผู้บริหารและครูสายผู้สอน โรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม ผู้วิจัยและผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่ในการดำเนินการประชุม โดยชี้แจงให้ผู้ร่วมวิจัยทราบถึงเหตุผลความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ว่าเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและถือเป็นหน้าที่หลักที่ครูผู้สอนทุกคนต้องร่วมกันดำเนินการเพื่อให้ผลแห่งการพัฒนามีคุณภาพมากที่สุด

2 ผู้วิจัยแจ้งผลการประเมินแบบบันทึกพฤติกรรมสภาพปัจจุบันปัญหาด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและแบบสอบถามพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบและดำเนินการประชุม

3. ให้ผู้ร่วมวิจัยระดมความคิดเห็น หรือร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยถึงสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

4. กำหนดพฤติกรรมนักเรียนที่ต้องการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ

5. กำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถด้านการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

6. กระบวนการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

7. ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อคัดกรองนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

ขณะเดียวกันได้เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย สนทนากันด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง และเปิดโอกาสให้แต่ละคน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่ง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ทั้งที่เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในและภายนอกห้องเรียน พร้อมทั้งผู้วิจัยก็ได้บันทึกความคิดเห็นของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ไว้อย่างละเอียด เพื่อนำไปวิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญ โดยภาพรวมอันจะนำไปสู่การกำหนดเป็นปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งจะต้องได้รับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเอาประเด็นต่างๆ ที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ได้แสดงความคิดเห็น มาวิเคราะห์ เพื่อทราบว่าเป็นปัญหาและต้องได้รับการเสริมสร้างให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น

“ผลจากการวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวความคิดไว้ 2 ด้านและพฤติกรรมที่ต้องการเสริมสร้างวินัยด้านรับผิดชอบ ดังนี้

1. ด้านรับผิดชอบต่อตนเอง มี 12 พฤติกรรม ประกอบด้วย การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ปล่อยขาสลับ ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้ ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่งกายตามวัน เวลาที่กำหนด การรักษาร่างกายสะอาดปราศจากคราบขี้ไคล การรักษาเล็บมือและเล็บเท้าสั้นสะอาดอยู่เสมอ การรักษาเสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ ถ้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร มีความเอาใจใส่และ

กระตือรือร้นในการเข้าแถว การเข้าแถวเป็นระเบียบไม่หยอกล้อกัน การรู้จักเข้าแถวรับของตามลำดับก่อนหลัง รู้จักเคารพสิทธิโดยไม่แข่งคิวผู้อื่น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม มี 8 พฤติกรรม ประกอบด้วย การช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน การทิ้งขยะให้ถูกที่ การช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน รู้จักใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆของทางโรงเรียนด้วยความระมัดระวังและรู้คุณค่า การทำความสะอาดห้องเรียนตามวอร์ประจำวัน การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน การรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ โต๊ะ เก้าอี้ เรียงแถวเป็นระเบียบอยู่เสมอ”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 22 พฤษภาคม 2554 : การประชุม

“ที่ประชุมกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินการเสริมสร้างวินัยด้านรับผิดชอบต่อสังคม
แนวคิด ประกอบด้วย

1. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรม

1.1 กิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน

1.2 กิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน

1.3 กิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว

2. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยกิจกรรม

2.1 กิจกรรมแบ่งเขตสีทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน

2.2 กิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 22 พฤษภาคม 2554 : การประชุม

“ในที่ประชุมยังช่วยกันกำหนดวิธีและกระบวนการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโดยการสร้างความตระหนักปลูกจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นเป็นอุปนิสัยแก่นักเรียน ประกอบด้วย

1.1 การอบรมหน้าเสาธง

1.2 แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 โหมรัมสุดสัปดาห์ ”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 22 พฤษภาคม 2554 : การประชุม)

“จากการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1-6 โรงเรียนหนองสูงวิทยาคมจำนวน 125 คน พบว่านักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบ จำนวน 31 คน จำแนกรายชั้น ได้ดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 คน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 คน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 คน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน

ถ้าดูอัตราส่วนของนักเรียนแต่ละชั้น พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบมากที่สุด ”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 22 พฤษภาคม 2554 : การประชุม)

3. ศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านผู้เรียน (ระดับประถมศึกษา) ในมาตรฐานที่ 1 : ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับพอใช้

พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนหนองสูงวิทยาคม จากแบบบันทึกครูประจำชั้นพบว่าโดยภาพรวมนักเรียนขาดสุขนิสัยที่ดีด้านการแต่งกายให้ดูกระเปียบของโรงเรียน การรักษาความสะอาดของร่างกาย การเข้าแถวที่ดูกระเปียบ การรักษาความสะอาดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ดังข้อมูลที่ปรากฏต่อไปนี้

“นักเรียนส่วนมากไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดทั้งในห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน”

(ครูประจำชั้น. 22 พฤษภาคม 2554 : บันทึก)

“นักเรียนมักเล่นซุกซน จนทำให้ร่างกายและเสื้อผ้าสกปรกอมเหม็น”

(ครูประจำชั้น. 22 พฤษภาคม 2554 : บันทึก)

“นักเรียนจะทิ้งเศษกระดาษก้อนกลาดหลังจากที่กิจกรรมหรือกินอาหาร”

(ครูประจำชั้น. 22 พฤษภาคม 2554 : บันทึก)

“นักเรียนบางคนมีเล็บมือ เล็บเท้าที่สกปรกและมีกลิ่นคาวตามผิวหนัง”

(ครูประจำชั้น. 22 พฤษภาคม 2554 : บันทึก)

“นักเรียนชอบคุ้ยหอยก๊อและส่งเสียงดังเวลาเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง เข้าแถวรับอาหารกลางวัน อาหารเสริมนมและเข้าแถวเดินทางกลับระหว่างโรงเรียนกับบ้าน”

(ครูประจำชั้น. 22 พฤษภาคม 2554 : บันทึก)

“นักเรียนไว้ทรงผมยาวและแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน”

(ครูประจำชั้น. 22 พฤษภาคม 2554 : บันทึก)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม โดยการประชุมระดมความคิด ปรึกษาหารือร่วมกับผู้ร่วมวิจัย และศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนยังมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบ แยกตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน โดยมีกลุ่มผู้ชายเสื้อออกนอกกางเกงไว้ผมยาว เล็บยาว แขนขาดำสกปรก แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสกปรกหรือเล่นจนเสื้อผ้าและร่างกายสกปรก การเข้าแถวในกิจกรรมต่างๆไม่เป็นระเบียบ หอยก๊อและส่งเสียงดังในขณะที่เข้าแถว

2. วินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการทิ้งขยะตามบริเวณโรงเรียน ไม่ช่วยกันทำความสะอาดโรงเรียน เขียนข้อความตาม

โต๊ะ เก้าอี้ การไม่รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน รวมไปถึงไม่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมภายในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยถึงสาเหตุปัญหาต่างๆที่พบดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและสุดท้ายก็ได้ข้อสรุปร่วมกันว่า สาเหตุของปัญหาคือ

1. โรงเรียน ไม่ได้กำหนดการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีจึงไม่มีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน
2. ไม่ได้กำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัยและความสามารถที่ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติได้
3. ครูประจำชั้น ไม่ได้ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
4. ครูไม่ได้ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อ
5. นักเรียนยังไม่มีตระหนักและจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาดร่างกาย การแต่งกายที่ถูกระเบียบ การเข้าแถวที่เป็นระเบียบ การไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนและไม่กระตือรือร้นในอันที่จะปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย
6. คณะครูไม่วิเคราะห์พฤติกรรมใดที่เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อ

ระยะที่ 2 ศึกษาการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียน

ศึกษาการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียน โรงเรียนหนองงูงไทยวิทยาคม ให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการนำประเด็นปัญหาที่พบจากการประชุม ถึงสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียนแล้วแยกประเด็นให้สอดคล้องตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ คือความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม จากนั้นได้ประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถด้านการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคน และกระบวนการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อ ในระหว่างเดือนพฤษภาคม 2554-สิงหาคม 2554 ปราบกฏดังตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 กระบวนการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

กระบวนการ	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง
1. ขั้นวางแผน (Planning)	1. เสนอโครงการ”การเสริมสร้างวินัยด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียน” 2. แต่งตั้งคณะบุคลากรดำเนินงานตาม โครงการ	1. ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร และครูโรงเรียนหนอง กุงไทยวิทยาคม จำนวน 9 คน
2. ขั้นปฏิบัติการ (Action)	ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 1. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 1.1 สร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีโดย ใช้การอบรมหน้าเสาธง แทรกความรับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โสมรุม สุดสัปดาห์ 1.2 จัดกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูก ระเบียบตลอดวัน 1.3 จัดกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาด ของร่างกายตลอดวัน 1.4 จัดกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว 2. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2.1 สร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีโดย ใช้การอบรมหน้าเสาธง แทรกความรับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โสมรุม สุดสัปดาห์ 2.2 กิจกรรมแบ่งกลุ่มสีทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียน 2.3 กิจกรรมรักษาความสะอาดห้องเรียน	1. ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร และครูโรงเรียนหนอง กุงไทยวิทยาคม จำนวน 9 คน

กระบวนการ	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง
3. ขั้นสังเกต (Observation)	1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมโดยการสังเกต การสัมภาษณ์	1. ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร และครู โรงเรียนหนอง กุงไทยวิทยาคม จำนวน 9 คน
4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection)	นำข้อมูลที่ได้อภิปรายเพื่อหา แนวทาง ปรับปรุงส่วนที่ยังเป็นปัญหา และ นำไปสู่การเสริมสร้างวินัยด้านความ รับผิดชอบเพิ่มเติมให้กับนักเรียน	1. ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร และครู โรงเรียนหนอง กุงไทยวิทยาคม จำนวน 9 คน

รายละเอียดของกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนต่าง
ปรากฏดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วางแผนการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของ
นักเรียนที่เสนอในที่ประชุมไว้ ดังนี้

1.1 เสนอ โครงการสร้างเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
“นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์”

1.2 เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตาม โครงการสร้างเสริมวินัยด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียน

2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ปฏิบัติการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของ
นักเรียนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้
ประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นสภาพปัจจุบันปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบนักเรียน จาก
พฤติกรรมนักเรียนที่แสดงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในปัจจุบัน ข้อมูลจากรายงานผล

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านผู้เรียน (ระดับประถมศึกษา) ในมาตรฐานที่ 1 : ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สรุปว่านักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคมมีพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองอยู่ในระดับที่ปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น โดยเห็นว่าวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นสิ่งจำเป็นต้องการสำคัญโดยการปฏิบัติให้เป็นนิสัย และได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน คือ การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยรวมไปถึงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถด้านการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีให้นักเรียนได้เห็น

ความสำคัญของการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองเพื่อที่จะได้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อที่ดี โดยผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนประจำชั้นของนักเรียนแต่ละห้องอยู่แล้วและครูเวรประจำวันได้นำไปดำเนินการ โดยอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทั้งในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแทรกไปในรายวิชาและการปฏิบัติกิจกรรมนอกเวลาเรียน เช่น การอบรมหน้าเสาธง โสมรุมสุดสัปดาห์ ซึ่งในระหว่างนั้นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนด้วยว่า นักเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมากน้อยเพียงใดและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างไรบ้าง

2.2.2 การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน มี

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องของการแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ สืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนมักปล่อยชายเสื้อ ผอมขาว ใส่รองเท้าโดยไม่ใส่ถุงเท้า เดินเหยียบส้นรองเท้า และใส่เครื่องประดับเครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นนักเรียน ได้ดำเนินการ โดยให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูที่ปรึกษาประจำชั้นและครูเวรประจำวัน ได้คอยกำกับดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยก่อนปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ส่วนครูประจำชั้น ก็คอยกำกับดูแลนักเรียนเกี่ยวกับความเรียบร้อยด้านการแต่งกายของนักเรียนทั้งที่อยู่ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน และถ้าหากพบว่ามึ้นนักเรียนคนใดยังไม่ปฏิบัติตาม ก็ให้แก้ไขในทันทีที่พบ พร้อมกับชี้แจงให้นักเรียน

ได้รับทราบถึงผลดีของการปฏิบัติตามกิจกรรมและผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน

ผลจากการดำเนินการ พบว่า ในระยะแรก นักเรียนยังไม่กระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม แต่เมื่อได้รับฟังคำชี้แจง และการกำกับดูแลจากครูอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง ปรากฏว่านักเรียนส่วนมากให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จาก การที่นักเรียนแต่งกายอย่างถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดทั้งก่อนเข้ามาภายใน โรงเรียน และในขณะที่อยู่ภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเอาชายเสื้อใส่ในกางเกง ใส่รองเท้าและถุงเท้า อย่างเรียบร้อย ไม่ใส่เครื่องประดับอื่นที่โรงเรียนกำหนด เป็นต้น ดังผลจากการสังเกตกิจกรรม รมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและครูประจำชั้นซึ่ง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 31 คน ในตารางที่ 8 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ผลสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ใส่ชุดตรงตามวันที่กำหนด	3.55	0.52	มาก
2.	ปักชื่อแสดงอักษรย่อของ โรงเรียนที่อกเสื้อ ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	3.11	0.33	ปานกลาง
3.	ไม่ปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง	3.33	0.50	ปานกลาง
4.	ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้	3.11	0.60	ปานกลาง
5.	ไม่ใช้เครื่องประดับหรือเครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน	3.66	0.50	มาก
6.	ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	3.55	0.52	มาก
7.	ไม่เดินเหยียบส้นรองเท้า	2.55	0.52	ปานกลาง
8.	ใส่ถุงเท้าทุกครั้งเมื่อใส่รองเท้าหุ้มส้นมาโรงเรียน	2.44	0.52	น้อย
โดยรวม		3.16	0.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่านักเรียนโรงเรียนหนองงูไขว้วิทยาคม ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 พฤติกรรมเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ไม่ใช่เครื่องประดับหรือเครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ($\bar{X}=3.66$) ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X}=3.55$) ใส่ชุดตรงตามวันที่กำหนด ($\bar{X}=3.55$) รายพฤติกรรมที่พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 พฤติกรรมเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ไม่ปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง ($\bar{X}=3.33$) ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้ ($\bar{X}=3.11$) ปักชื่อแสดงอักษรย่อของโรงเรียนที่อกเสื้อถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{X}=3.11$) ไม่เดินเหยียบส้นรองเท้า ($\bar{X}=2.55$) รายพฤติกรรมที่พบว่าอยู่ในระดับน้อย 1 พฤติกรรมเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยใส่ถุงเท้าทุกครั้งเมื่อใส่รองเท้าหุ้มส้นมาโรงเรียน ($\bar{X}=2.44$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ปรากฏดังนี้

“ในระยะเริ่มต้นกิจกรรมรณรงค์การแต่งให้ถูกระเบียบตลอดวัน นักเรียนจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ แต่เมื่อได้รับคำแนะนำและการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องทำให้การแต่งกายของนักเรียนเป็นระเบียบมากขึ้น”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“เมื่อพบนักเรียนแต่งกายไม่ถูกระเบียบตามที่โรงเรียนกำหนดเข้ามาในโรงเรียนก็จะได้รับคำแนะนำและให้นักเรียนแต่งกายใหม่”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนค่อยๆปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน และการแต่งกายดูเป็นระเบียบมากขึ้น”

(ครูประจำชั้น. 30 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“ภายหลังจากการจัดกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกระเบียบ ไม่ค่อยพบว่านักเรียนแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนกำหนดหรือจะมีก็เพียงส่วนน้อย”

(ครูประจำชั้น. 30 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

สรุปผล จากแบบสังเกตการณ์จัดกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายตลอดวัน ให้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ปรากฏว่านักเรียน โรงเรียนหนองกงไทยวิทยาคม มีแนวโน้มในการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่ดีขึ้น โดยสังเกตจากนักเรียนต่างให้ความร่วมมือในระหว่างการทำปฏิบัติกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นเพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ทำให้ผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนจะไม่ปล่อยชายเสื้อ ใส่ชุดตรงตามวันที่โรงเรียนกำหนด ใส่ถุงเท้าทุกครั้งเมื่อใส่รองเท้าหุ้มส้นมาโรงเรียน เสื้อปักชื่อและแสดงอักษรย่อของโรงเรียนที่อกเสื้อ ไม่เดินเหยียบส้นรองเท้า ไม่ใช่เครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบ และไม่ใส่เครื่องประดับที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน

2) กิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดร่างกายและให้นักเรียนได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญของความเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่สะอาดปราศจากโรคภัย ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงต่อไปด้วย สืบเนื่องมาจากการประเมินแบบสอบถามพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง นักเรียนส่วนมากนักเรียนยังมีผมยาว เล็บยาว แขนงาคำ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสกปรกหรือเล่นจนเสื้อผ้าสกปรก มอมแมม เป็นคิ่นและในส่วนักเรียนหญิงบางคนก็พบว่ามีเหาดด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยประสานกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้น ได้พยายามชี้แจงหรืออ้าให้นักเรียนทราบอย่างสม่ำเสมอถึงประโยชน์ของการมีร่างกายที่สะอาด ซึ่งจะทำให้เป็นคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน พร้อมกับดำเนินการจัดมีมุมสุขภาพภายในห้องเรียนเพื่อเป็นการเร้าความสนใจและจูงใจนักเรียนให้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ของการรักษาความสะอาดรวมไปถึงการได้รับทราบเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางรักษาความสะอาดอวัยวะส่วนต่างๆภายในร่างกายด้วย และในแต่ละวัน ครูเวรประจำวันก็จะตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกคนตอนเช้าในกิจกรรมหน้าเสาธงและในตอนกลางวัน โดยครูประจำชั้นให้นักเรียนทุกคนเข้าแถวตรวจสอบสุขภาพของก่อนเข้าห้องเรียน พร้อมกับบันทึกเป็นสถิติไว้ ซึ่งถ้าหากคนใดมีสถิติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดที่ดีกว่าเพื่อนๆก็จะได้รับการยกย่องชมเชย โดยการติดรายชื่อนักเรียนตัวอย่าง มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู เพื่อนๆและผู้ปกครองได้รับทราบ พร้อมกับรางวัลเป็นเกียรติบัตรและอุปกรณ์การศึกษาในวันสุดท้ายของสัปดาห์

ผลจากการดำเนินงานรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย

ตลอดวัน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาดของร่างกาย โดยภาพรวมดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการตรวจสอบคุณภาพโดยครูประจำชั้น ที่พบว่า นักเรียนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสะอาด ตัดผมถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ตัดเล็บมือเล็บเท้าให้สั้นและสะอาด ซึ่งเป็นการรักษาความสะอาดที่ง่ายมาก ดังผลจากการสังเกตการทำกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและครูประจำชั้นซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 31 คนในตารางที่ 9 ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ผลสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การอาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง	3.77	0.88	มาก
2.	แต่งกายมาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าที่ซักสะอาด เสมอ	3.55	0.72	มาก
3.	การรักษาความสะอาดแขนและขาปราศจากคราบ ซีไคล	3.22	0.83	ปานกลาง
4.	การรักษาความสะอาดเล็บมือ เล็บเท้า	3.33	0.70	ปานกลาง
5.	การล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร	3.33	0.50	ปานกลาง
6.	การรักษาความสะอาดเส้นผม	3.33	0.70	ปานกลาง
7.	การรักษาความสะอาดของถุงเท้า รองเท้า	2.77	0.44	ปานกลาง
8.	สวมรองเท้าป้องกันเชื้อโรค	3.55	0.52	มาก
โดยรวม		3.35	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่านักเรียน โรงเรียนหนองสูงวิทยาคม ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมการรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 พฤติกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การอาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง (\bar{X} = 3.77) สวมรองเท้าป้องกันเชื้อโรค (\bar{X} = 3.55) แต่งกายมาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าที่ซักสะอาด เสมอ (\bar{X} = 3.55) รายพฤติกรรมที่พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 5 พฤติกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร (\bar{X} = 3.33) การรักษาความสะอาดเล็บมือ เล็บเท้า (\bar{X} = 3.33) การรักษาความสะอาดเส้น

ผม ($\bar{X}=3.33$) การรักษาความสะอาดแขนและขาปราศจากคราบขี้โคล ($\bar{X}=3.22$) การรักษาความสะอาดของถุงเท้า รองเท้า ($\bar{X}=3.77$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนปรากฏดังนี้

“นักเรียนตัดเล็บมือเล็บเท้าสั้นสะอาดดีมากและตัดผมสั้นถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนกำหนด”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“ในแต่ละวันสังเกตเห็นว่าชอกคอ แขนขานักเรียนสะอาดดีมาก”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนแต่งกายสะอาดและดูเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนมีการล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารกลางวัน”

(ครูประจำชั้น. 30 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนเตรียมอุปกรณ์สำหรับแปรงฟันและจะแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันอย่างสม่ำเสมอ”

(ครูประจำชั้น. 30 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

สรุปสังเกตการจัดกิจกรรมการณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน ปรากฏว่านักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคมส่วนมากต่างให้ความสำคัญการรักษาความสะอาดของร่างกายโดยการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด ตัดเล็บมือเล็บเท้าให้สั้น ทำความสะอาดแขนขาปราศจากคราบขี้โคล สวมรองเท้าป้องกันเชื้อโรค ตัดผมให้สั้นถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และดูแลสุขภาพผมไม่ให้มีเหมา มีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ

3) กิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว มีวัตถุประสงค์เพื่อ เสริมสร้างวินัยนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานในเรื่องการเข้าแถวให้เป็นระเบียบ สืบเนื่องมาจากนักเรียนเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง เข้าแถวรับประทานอาหารกลางวันและเดินแถวกลับบ้านระหว่างโรงเรียนกับบ้านยังมีการหยอกล้อ แชงคิ้วและส่งเสียงดังในขณะที่เข้าแถว ซึ่งไม่เป็นระเบียบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้นและครูเวรประจำวันได้คอยกำกับ ตักเตือน ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยในตอนเช้าเวลาปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมเข้าแถวรับประทานอาหารกลางวันในตอนกลางวัน กิจกรรมเข้าแถวรับประทานอาหารเสริมนมในเวลาตอนเย็น และกิจกรรมเข้าแถวเดินทางกลับระหว่างโรงเรียนกับบ้าน ครูเวรประจำวันและครูประจำชั้นคอยควบคุมดูแลให้นักเรียนเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ ไม่หยอกล้อ ไม่แชงคิ้ว ไม่ส่งเสียงดัง และถ้าหากพบว่ามีนักเรียนคนใดไม่ปฏิบัติตามก็บอกให้เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบทันทีที่พบ พร้อมกับชี้แจงให้นักเรียนรับทราบผลดีของการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบและผลเสียของการไม่เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบเช่นเดียวกัน

ผลจากการดำเนินงานรณรงค์การเข้าแถว พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับการเข้าแถว ดังจะเห็นได้จากผลการตรวจการเข้าแถวหน้าเสาธง การเข้าแถวรับประทานอาหารกลางวันอาหารเสริมนมและการเดินแถวกลับระหว่างโรงเรียนกับบ้าน โดยครูประจำชั้นพบว่า นักเรียนเข้าแถวเป็นระเบียบ ไม่มีการคุย หยอกล้อกันในแถว และไม่แชงคิ้วผู้อื่น ดังผลจากการสังเกตการทำกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและครูประจำชั้นซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 31 คนในตารางที่ 10 ต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ผลสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ไม่หลบเลี่ยงการเข้าแถว	3.11	0.78	ปานกลาง
2.	ไม่คุย หยอกล้อกันในแถวขณะที่ทำ กิจกรรม	3.22	0.66	ปานกลาง
3.	เดินเป็นแถวขณะเข้าห้องเรียน ทำกิจกรรมอื่น	3.44	0.52	ปานกลาง
4.	เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังในการรับประทาน กลางวันและรับประทานอาหารเสริมนม	3.33	0.70	ปานกลาง

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
5.	ไม่แตกแถวในขณะที่เดินแถวกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียน	3.00	0.70	ปานกลาง
โดยรวม		3.22	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่านักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคมได้ปฏิบัติตามกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$) เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 5 พฤติกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ เดินเป็นแถวขณะเข้าห้องเรียน ทำกิจกรรมอื่น ($\bar{X}=3.44$) เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังในการรับประทานกลางวัน และรับประทานอาหารเสริมนม ($\bar{X}=3.33$) ซอบคุช หยอกล้อกันแถวขณะที่ทำกิจกรรม ($\bar{X}=3.22$) ไม่ชอบหลบเลี่ยงการเข้าแถว ($\bar{X}=3.11$) ไม่แตกแถวในขณะที่เดินแถวกลับ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ($\bar{X}=3.00$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนปรากฏ ดังนี้

“นักเรียนเข้าแถวเป็นระเบียบเรียงจากคนมีส่วนสูงมากไปหาคนมีส่วนสูงน้อย”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนไม่หยอกล้อและส่งเสียงดังในการเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนเข้าแถวรับประทานอาหารกลางวันและอาหารเสริมนมโดยไม่มีการแซงคิวกัน”

(ครูประจำชั้น. 30 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนไม่หลบหนี แตกแถวเวลาเดินแถวกลับระหว่างโรงเรียนกับบ้าน”

(ครูประจำชั้น.30 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

สรุปผลการจัดกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว ปรากฏว่า นักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม ต่างให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบมีความกระตือรือร้น โดยการ ไม่คุยหยอกล้อ ไม่หลบหนีหรือแซงคิวในการเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง เข้าแถวรับอาหารกลางวันอาหารเสริมนมและเข้าแถวเดินทางกลับระหว่างโรงเรียนกับบ้าน

2.2 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นสภาพปัจจุบันปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบนักเรียน จากพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงออกโดยชอบทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน ไม่ยอมทำความสะอาดทั้งในและนอกห้องเรียนตลอดจนบริเวณโรงเรียนในปัจจุบัน กับข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านผู้เรียน (ระดับประถมศึกษา) ในมาตรฐานที่ 1 : ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สรุปว่านักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคมมีพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับปรับปรุงและต้องพัฒนาให้ดีขึ้น โดยเห็นว่าวินัยด้านความรับผิดชอบเป็นสิ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญโดยการฝึกปฏิบัติให้เป็นนิสัย และได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน คือ การสร้างความตระหนักที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยรวม ไปถึงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถด้านการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นักเรียนส่วนมากไม่เห็นความสำคัญ ไม่เอาใจใส่กับการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวมสักเท่าไรนัก ค่อยควรกำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดไว้มีรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆปรากฏดังนี้

2.2.1 การสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ โดยผู้วิจัยได้ประสานครูเวรประจำวันได้อธิบายและชี้แจงถึงเหตุผล ความสำคัญรวมทั้งวิธีการที่จะเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้นักเรียนรับทราบในกิจกรรมหน้าเสาธงในแต่ละวันและชั่วโมงโฮมรูมในสุดสัปดาห์ นอกจากนี้ในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆนอกห้องเรียนครูประจำชั้นก็จะคอยกำชับนักเรียนเกี่ยวกับการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน การรักษาความสะอาดในห้องเรียน การรักษาความ

สะอาดสถานที่และบริเวณ โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งถ้าหากพบว่า มีนักเรียนคนใดไม่ใส่ใจหรือ ละเลยการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว ครูเวรประจำวันและครูสอนประจำชั้นก็จะคอยให้คำแนะนำ และเฝ้าดูการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนคนนั้นอย่างใกล้ชิดจนกว่าจะพบว่านักเรียนมี พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับที่ดีขึ้น ส่วนนักเรียนที่ พบ มีความตั้งใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดีก็จะยกย่องชมเชย โดย การประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนๆทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน

2.2.2 การจัดกิจกรรมประกอบการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มี วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนแต่ละคน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการรักษาความสะอาด โดยใช้รูป ของกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

1) การแบ่งเขตสัรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียน มี วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการดูแลและ รักษาสมบัติของส่วนรวมทั้งหมดนี้มีผลสืบเนื่องมาจากนักเรียนยังขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งของ โดยตรงกับสังคม เช่น การทิ้งขยะตามบริเวณ โรงเรียนหรือขีดเขียนข้อความต่างๆบน โต๊ะเก้าอี้ ฝาผนัง อาคารเรียน หรือห้องน้ำ เป็นต้น การดำเนินการตามกิจกรรมผู้วิจัย ได้ดำเนินการ โดย ประชุมนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม พร้อมทั้งแจ้งให้นักเรียนทราบถึง เป้าหมายสำคัญของการจัดกิจกรรมแล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อทำความสะอาดบริเวณเขตสั ตนเอง โดยมีหัวหน้าและรองหัวหน้ากลุ่มสั เป็นผู้คอยประสานงานกับครูเวรประจำวันและครู เหวรประจำสั รับผิดชอบดูแลความสะอาดบริเวณ โรงเรียน ที่อยู่ในเขตสัที่กลุ่มตนเองรับผิดชอบ ให้ดูสะอาด เรียบร้อยน่าอยู่น่าอาศัยมากที่สุด พร้อมทั้งผู้วิจัยก็ได้ประสานความร่วมมือกับ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการปฏิบัติกิจกรรมของ นักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องและทุกวัน และถ้าหากพบว่า มีปัญหาเกิดขึ้นใน ระหว่างการดำเนินงานให้ประสานงานกับผู้วิจัยทันที เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันและถ้ากลุ่ม ใดต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เช่น ไม้กวาด ถังขยะ หรืออุปกรณ์อย่าง อื่นที่เกี่ยวข้องก็จะ ได้ดำเนินการจัดหาสนับสนุน เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมประสบผลสำเร็จ และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

ผลจากการดำเนินกิจกรรมแบ่งเขตสัทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียน พบว่า ในระยะแรก นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรม หลังจากที่ครูเวร ประจำวันและครูเวรประจำเขตสั ได้คอยกำกับดูแลการทำกิจกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนมี ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก บริเวณ โรงเรียน ไม่พบขยะที่

ปรากฏเห็นได้ชัด ไม่มีข้อความต่าง ๆ บนโต๊ะเก้าอี้ หรือฝาผนังตามอาคารเรียนต่างๆ เป็นต้น ดังผลจากการสังเกตการทำกิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบบริเวณ โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลคือครูเวรประจำวันและครูเวรประจำเขตสี่ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 31 คนในตารางที่ 11 ต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ผลสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมแบ่งเขตสี่ทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียน

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ทำความสะอาดเขตสี่ที่รับผิดชอบ โดยไม่มีคนควบคุม	2.88	0.78	ปานกลาง
2.	มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือความสะอาดเขตสี่ที่รับผิดชอบ	3.44	0.52	ปานกลาง
3.	ทิ้งขยะลงในที่จัดไว้ให้	3.22	0.44	ปานกลาง
4.	ช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงเขตสี่ที่รับผิดชอบ ให้มีความร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน	3.11	0.78	ปานกลาง
5.	ช่วยกันรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ ผนังอาคาร หรือห้องน้ำ	3.44	0.52	ปานกลาง
6.	ดูแล รักษาสิ่งของ ซึ่งเป็นสมบัติของโรงเรียนในเขตสี่ที่ตนเองรับผิดชอบ	3.33	0.70	ปานกลาง
โดยรวม		3.23	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่านักเรียนโรงเรียนหนองจุกวิทยาคม ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบบริเวณโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$) เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 พฤติกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือความสะอาดเขตสี่ที่รับผิดชอบ ($\bar{X}=3.44$) ช่วยกันรักษาความสะอาดของโต๊ะเก้าอี้ ผนังอาคารหรือห้องน้ำ ($\bar{X}=3.44$) ดูแล รักษาสิ่งของ ซึ่งเป็นสมบัติของโรงเรียนในเขตสี่ที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.33$) ทิ้งขยะลงในที่จัดไว้ให้ ($\bar{X}=3.22$) ช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงเขตสี่ที่รับผิดชอบให้มีความร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน ($\bar{X}=3.11$) ทำความสะอาดเขตสี่ที่รับผิดชอบโดยไม่มีคนควบคุม ($\bar{X}=2.88$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมนักเรียนตามกิจกรรม
แบ่งเขตสี่รับฝึชชอบทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ปรางค์ดงนี้

“นักเรียนมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมแบ่ง
เขตรับฝึชชอบบริเวณโรงเรียนคิมาก”

(ครูประจำชั้น. 30 สิงหาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนทิ้งเศษกระดาษ ขวดพลาสติกลงในถังขยะ”

(ครูประจำชั้น. 30 สิงหาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนนำเศษกระดาษ ขวดพลาสติกลงในถังขยะไปทิ้งรวมกันเพื่อกำจัดขยะ”

(ครูประจำชั้น. 30 สิงหาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนบางเขตสี่ไม่ยอมเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดเมื่อถึงเวลาเข้าแถวหน้า
เสาธง”

(ครูประจำชั้น. 30 สิงหาคม 2554 : สัมภาษณ์)

2) กิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้
นักเรียนเป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับ
มอบหมายให้ประสบความสำเร็จร่วมกับเพื่อนๆ ในห้องเรียนเดียวกัน ทั้งนี้ผลสืบเนื่องมาจาก
การที่นักเรียนยังขาดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมภายในห้องเรียน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน เพราะนักเรียนส่วนมากยังยึดติดกับ
แนวคิดที่ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนเป็น
หน้าที่ของเวรประจำวันเท่านั้น การดำเนินการตามกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการ
ประชุมปรึกษหารื้อกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อหาแนวทางที่จะให้การปฏิบัติบรรดตาม
วัตถุประสงค์และเป็นรูปธรรมมากที่สุด ซึ่งในที่ประชุมได้มีมติร่วมกันว่า ควรดำเนินการตาม
ขั้นตอน คือแจ้งวัตถุประสงค์ของกิจกรรม วิธีการปฏิบัติกิจกรรม เกณฑ์การประเมินผล วิธีการ
ประเมินผล การปฏิบัติกิจกรรมให้กับนักเรียนทุกคนทราบ จากนั้นมอบหมายหน้าที่การ
ประเมินให้กับครูเวรประจำวัน ได้ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละห้อง แล้ว

รวบรวมเป็นสถิติไว้เพื่อนำไปสรุปผลในสุดสัปดาห์สุดท้ายของแต่ละเดือน และถ้าห้องเรียนใด มีผลการปฏิบัติตามกิจกรรมอยู่ในระดับที่ดีเด่นกว่าห้องอื่นๆก็จะได้รับการยกย่องชมเชย โดยการประชาสัมพันธ์ให้ครู เพื่อนๆและผู้ปกครองได้รับทราบพร้อมกับรับรางวัลเป็นเกียรติบัตร และอุปกรณ์การศึกษาด้วย

ผลจากการดำเนินกิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด พบว่า ในระยะแรก นักเรียน ไม่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรม หลังจากที่ครูประจำชั้นหรือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้คอยกำกับดูแลการทำกิจกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากห้องเรียนสะอาด โต๊ะเก้าอี้จัดเป็นระเบียบ ลบกระดานดำและเขียนเป็นประจำวัน มีการจัดทำป้ายนิเทศ เป็นต้น ดังผลจากการสังเกตการทำกิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและครูประจำชั้นซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 31 คนในตารางที่ 12 ต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ผลสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	รักษาความสะอาดบริเวณภายในห้องเรียน	3.44	0.52	ปานกลาง
2.	รักษาความสะอาดบริเวณนอกห้องเรียน	3.00	0.70	ปานกลาง
3.	จัดวางที่เก็บขยะไว้ในที่ที่เหมาะสม	3.53	0.52	มาก
4.	รักษาความสะอาดของ โต๊ะและเก้าอี้	3.00	0.86	ปานกลาง
5.	ลบกระดานดำและเขียนวันที่เป็นประจำ	3.55	0.52	มาก
6.	จัดให้มีไม้กวาดและไม้ถูพื้น	3.44	0.72	ปานกลาง
7.	จัดให้มีมูมภายในห้องเรียน	3.66	0.50	มาก
8.	จัดทำป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน	3.89	0.33	มาก
9.	จัดป้ายยกย่องคนดีประจำห้อง	3.55	0.52	มาก
10.	โต๊ะเก้าอี้นักเรียนจัดเป็นระเบียบแถว	3.00	0.86	ปานกลาง
11.	จัดทำป้ายแบ่งเวรประจำวันในห้อง	3.44	0.52	ปานกลาง
โดยรวม		3.33	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่านักเรียนโรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม ได้ปฏิบัติตามกิจกรรม รักษาห้องเรียนสะอาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$) เมื่อพิจารณาราย พฤติกรรมพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 พฤติกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ จัดทำป้ายนิเทศหน้า ห้องเรียน ($\bar{X}=3.89$) จัดให้มีมุมภายในห้องเรียน ($\bar{X}=3.66$) ลบกระดานดำและเขียนวันที่เป็นประจำ ($\bar{X}=3.55$) จัดป้ายยกย่องคนดีประจำห้อง ($\bar{X}=3.55$) จัดวางที่เก็บขยะไว้ในที่ที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.53$) รายพฤติกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 พฤติกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ รักษาความสะอาดบริเวณภายในห้องเรียน ($\bar{X}=3.44$) จัดทำป้ายแบ่งเวรประจำวันในห้อง ($\bar{X}=3.44$) จัดให้มีไม้กวาดและไม้ถู ($\bar{X}=3.44$) ใ้ตะเก๊าอื่นนักเรียนจัดเป็นระเบียบแถว ($\bar{X}=3.00$) รักษาความสะอาดบริเวณนอกห้องเรียน ($\bar{X}=3.00$) รักษาความสะอาดของ ใ้ตะและ เค้าอี้ ($\bar{X}=3.00$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการสังเกตพฤติกรรม นักเรียนตามกิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด ปรากฏดังนี้

“นอกจากนักเรียนดูแลความสะอาดห้องเรียนแล้วยังช่วยการจัด ใ้ตะ เค้าอี้ ประดับ ตกแต่งให้สวยงามให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ”

(ครูประจำชั้น. 29 มิถุนายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนมีความรับผิดชอบโดยช่วยกันทำเวรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ”

(ครูประจำชั้น. 30 มิถุนายน 2554 :บันทึก)

“นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน เรียงใ้ตะเค้าอี้เป็นแถวเป็นระเบียบลบ กระดานดำสะอาดเป็นประจำทำให้ห้องเรียนน่าเรียน”

(ครูประจำชั้น. 30 สิงหาคม 2554 :บันทึก)

“มีนักเรียนบางส่วนไม่ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนอ้างว่าโรงเรียนสาย เพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน เช่น เอาวัวไปนา ไปรดน้ำผัก เป็นต้น”

(ครูประจำชั้น. 30 สิงหาคม 2554 : บันทึก)

3. ชั้นสังเกต (Observation) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 สังเกตระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยกำหนด โดยการแจกแบบสังเกตแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ร่วมวิจัยได้ประเมินได้แก่

3.1.1 แบบสังเกต ประกอบด้วย

- 1) แบบสังเกตกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน
- 2) แบบสังเกตกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน
- 3) แบบสังเกตกิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว
- 4) แบบสังเกตกิจกรรมการแบ่งเขตสัรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน
- 5) แบบสังเกตกิจกรรมรักษาห้องเรียนความสะอาด

3.1.2 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์การทำกิจกรรมแบ่งเขตสัรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ สังเกต สัมภาษณ์ ระหว่างการดำเนินการตามกิจกรรมเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้แบบบันทึก แบบสังเกต จากผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้ได้จากการสังเกตการจัดกิจกรรมตามกรอบแนวคิด คือด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มาวิเคราะห์หาผลการสังเกตการดำเนินกิจกรรมและนำเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ผลปรากฏว่าการดำเนินกิจกรรมตามกรอบแนวคิดทุกประเภทมีแนวโน้มการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนดีขึ้นเรื่อยๆเนื่องจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เลือกกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของนักเรียนและมีคุณภาพมากที่สุดและที่สำคัญนักเรียนสามารถปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ อย่างไรก็ตามในที่ประชุมของคณะผู้ร่วมวิจัยยังเสนอมีการกระตุ้นนักเรียนอยู่เสมอ โดยการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับนักเรียนให้เป็นอุปนิสัยตามกิจกรรมที่จัดขึ้นตามกรอบแนวคิด โดยเฉพาะกิจกรรมอบรมหน้าเสาธง การความรู้มนักเรียนที่แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมโฮมรูมสุดสัปดาห์ ในที่ประชุมยังได้เสนอให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้น หรือครูเวรประจำวันได้คอยกำกับ

ดูแล การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนว่ามีพฤติกรรมใดที่นักเรียนแสดงออกมาไม่เหมาะสมกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ก็ให้แก้ไขในทันทีที่พบ พร้อมกับชี้แจงให้นักเรียนได้รับทราบถึงผลดีของการปฏิบัติตามกิจกรรมและผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนมีการพัฒนาดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับของครูผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน สังคมต่อไป

สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 2 ศึกษาการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหนองกุงไทย วิทยาคม โดยผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้นำประเด็นปัญหาที่พบจากการประชุมที่เกี่ยวข้องกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มาเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการ โดยการสร้างความตระหนัก จิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ การอบรมนักเรียนหน้าเสาธง ความรู้ที่แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมโฮมรูมสุดสัปดาห์ และใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับวัย ความสามารถของนักเรียนที่จะปฏิบัติได้ ประกอบด้วยกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบตลอดวัน กิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวัน กิจกรรมรณรงค์การเข้าแถว กิจกรรมแบ่งเขตสีทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน และกิจกรรมรักษาห้องเรียนสะอาด ซึ่งผลแห่งการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆดังกล่าว ปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับพึงพอใจขึ้นเรื่อยๆดังเห็นได้จากการปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีปานกลางทุกกิจกรรมและพฤติกรรมที่พบส่วนมากที่นักเรียนปฏิบัติได้ดีกว่าพฤติกรรมอื่นๆ ในแต่ละกิจกรรม คือ ใส่ชุดตรงวันที่กำหนด ไม่ใช่เครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ไม่ปล่อยขาสี้ออกนอกกางเกง แต่งกายมาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด สวมรองเท้าเพื่อป้องกันเชื้อโรค ล้างมือก่อนหลังรับประทานอาหาร รักษาสุขภาพเล็บมือและเล็บเท้าไม่ให้สกปรก ไม่หยอกล้อ แชงควีนในการเข้าแถว มีส่วนร่วมในการดูแลความสะอาดบริเวณโรงเรียน และช่วยกันรักษาความสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ในห้องเรียน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

การประเมิน โครงการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบนักเรียน โรงเรียนหนองกุงไทยวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ซึ่งได้ดำเนินการในวันที่ 1- 2 กันยายน 2554 โดยผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่ง

ประกอบด้วย ครู โรงเรียนหนองกงไทยวิทยาคม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำหมู่บ้านหนองกงไทย เพื่อร่วมกันประเมิน โครงการว่า
นักเรียน โรงเรียนหนองกงไทยวิทยาคม ได้รับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบที่ดีขึ้น
หรือไม่และมีพฤติกรรมใดบ้างที่สมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้มี
ผลสืบเนื่องมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในพฤติกรรม
ที่เป็นปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและกำหนดแนวทางเพื่อ
เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง ซึ่งจำแนกตามกรอบความคิดเป็น
วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองประกอบด้วยกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตาม
ระเบียบตลอดวัน กิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกายตลอดวันและกิจกรรม
รณรงค์การเข้าแถว และวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวมประกอบด้วยกิจกรรม
แบ่งเขตสีทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียนและกิจกรรมรักษาความสะอาดห้องเรียน ก่อนที่จะ
ดำเนินการประเมิน โครงการผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้กลุ่มผู้ให้
ข้อมูลแต่ละคนทราบและเข้าใจ และเชิญกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้เยี่ยมชมห้องเรียน ตรวจสอบเรื่องแต่ง
กาย ความสะอาดของนักเรียนแต่ละคนและดูสภาพทั้งในและนอกบริเวณ โรงเรียนพร้อมกับ
แจกแบบประเมิน การประเมินผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบและแบบสัมภาษณ์
การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้คนละ 1 ชุด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการ
เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คนนักเรียน
กลุ่มเป้าหมายจำนวน 31 คน ปรากฏดังตารางที่ 13 ต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ผลการประเมินการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ปล่อยชายเสื้อ	3.77	0.70	มาก
2.	ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียน กำหนดไว้	3.68	0.69	มาก

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
3.	ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.11	0.49	มาก
4.	แต่งกายตามวัน เวลาที่กำหนด	3.91	0.73	มาก
5.	การรักษาร่างกายสะอาดปราศจากคราบจี้ไคล	3.92	0.59	มาก
6.	การรักษาเล็บมือและเล็บเท้าสั้นสะอาดอยู่เสมอ	3.88	0.60	มาก
7.	การรักษาเสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ	3.62	0.61	มาก
8.	ล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร	3.95	0.71	มาก
9.	มีความเอาใจใส่และกระตือรือร้นในการเข้าแถว	3.88	0.60	มาก
10.	การเข้าแถวเป็นระเบียบไม่หยอกล้อกัน	3.54	0.71	มาก
11.	การรู้จักเข้าแถวรับของตามลำดับก่อนหลัง	3.74	0.77	มาก
12.	รู้จักเคารพสิทธิโดยไม่แข่งคิวผู้อื่น	3.71	0.76	มาก
โดยรวม		3.80	0.66	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่านักเรียนโรงเรียนหนองงูเห่าวิทยาคม ได้รับการเสริมสร้างเป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่าพฤติกรรมอื่นๆเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X}=4.11$) ล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร ($\bar{X}=3.95$) การรักษาร่างกายสะอาดปราศจากคราบจี้ไคล ($\bar{X}=3.92$)

ตารางที่ 14 ผลการประเมินการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน	4.00	0.63	มาก
2.	การทิ้งขยะให้ถูกที่	3.67	0.84	มาก

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
3.	การช่วยกันรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน	3.72	0.77	มาก
4.	รู้จักใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆของทางโรงเรียน ด้วยความระมัดระวังและรู้คุณค่า	3.52	0.60	มาก
5.	การทำความสะอาดห้องเรียนตามเวรประจำวัน	3.81	0.64	มาก
6.	การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	3.91	0.60	มาก
7.	การรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้	3.77	0.68	มาก
8.	โต๊ะ เก้าอี้ เรียงแถวเป็นระเบียบอยู่เสมอ	3.92	0.57	มาก
โดยรวม		3.79	0.66	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่านักเรียนโรงเรียนหนองงูขี้เหล็กไทยวิทยาคม ได้รับการเสริมสร้างเป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมากเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวมสูงกว่าพฤติกรรมอื่นๆเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือการช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ($\bar{X}=4.00$) โต๊ะ เก้าอี้ เรียงแถวเป็นระเบียบอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.92$) การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน ($\bar{X}=3.91$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระหว่างการประเมินผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนปรากฏดังนี้

“บริเวณ โรงเรียนสะอาด ร่มรื่นน่าเรียน”

(ผู้นำหมู่บ้าน. 1 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

“โรงเรียนดูสะอาดสวยงาม นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน”

(คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 1 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

“ส่งลูกมาเรียนตอนเช้า จะเห็นนักเรียนช่วยกันทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน
ก่อนไปเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง”

(เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน. 1 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนเข้าแถวเป็นระเบียบเวลาทำกิจกรรมหน้าเสาธง”

(ครูประจำชั้น. 1 กันยายน : สัมภาษณ์)

“สังเกตเห็นว่านักเรียนรักษาความสะอาดตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น อาบน้ำ
อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร”

(เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน. 2 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

“ห้องเรียนสะอาด มีมุมต่างๆ นำเรียน”

(คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

“สังเกตเห็นนักเรียนเข้าแถวรับประทานอาหารกลางวันและอาหารเสริมอย่างเป็น
ระเบียบ”

(ผู้นำหมู่บ้าน. 2 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนแต่งกายด้วยเสื้อผ้านักเรียนเก่าแต่ดูดีเพราะสะอาดและถูกต้องตาม
ระเบียบโรงเรียน”

(ครูประจำชั้น. 2 กันยายน 2554 : สัมภาษณ์)

สรุปผลการดำเนินงาน ในระยะที่ 3 ศึกษาผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ
ของนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
โรงเรียนหนองกุงไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน
ความรอบแนวคิดเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยกลุ่มผู้ให้
ข้อมูล ปรากฏดังนี้

1.การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า นักเรียน ได้แสดงออกถึงความ
เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อที่ดีต่อตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีและพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นว่า
นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อที่ดีต่อตนเองสูงกว่าพฤติกรรมอื่นๆคือ ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้า

และอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร การรักษาร่างกายสะอาด ปราศจากคราบสีโคล

2. การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียน ได้แสดงออกถึงความ เป็นผู้มีความรับผิดชอบที่ดีต่อสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีและพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบที่ดีต่อสังคมสูงกว่าพฤติกรรมอื่นๆคือการช่วยกันรักษาความสะอาด บริเวณ โรงเรียน โต๊ะ เก้าอี้ เรียงแถวเป็นระเบียบอยู่เสมอ การรักษาความสะอาดภายใน ห้องเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY